

BILD: HALLANDS KONSTMUSEUM

ÖVRABY KYRKORUIN. Söder om denna ruin låg ett dominikanerkonvent redan på 1260-talet. I ett konvent hade man en mer öppen gemenskap än i ett kloster. Munkar (eller nunnor) i ett konvent verkade ofta ute i samhället medan de i ett kloster levde mer isolerat.

Ett celeberrt besök – för sju sekel sedan

Halmstads rötter går tillbaka till medeltiden och från den perioden finns också en av de tidigaste berättelserna om staden, den om Petrus de Dacias besök. Trots att den här historien är mer än 700 år gammal är det fascinerande hur mycket vi ändå vet om denne man och hans relation till en kvinna som han beundrade så mycket.

VÅR HISTORISKA STAD

- Halmstad som det en gång var

Läs hela serien på:
hallandsposten.se/folkfamilj/varhistoriskastad

Halmstad uppstod sannolikt som en stadsliknande plats under 1200-talet nära dåtidens vadställe över Nissan vid Slottsmöllan. Halmstad bör tidigt ha haft en viss betydelse då vi från katolska kyrkans arkiv vet att ett dominikanerkonvent ska ha legat här redan på 1260-talet. I dag kallas det riktigt gamla Halmstad för Övraby, det vill säga "den övre staden". Här finns fortfarande en medeltida kyrkoruin. Konventet låg lite söder

om kyrkan och dess kapell var helgat åt S:t Örjan. På ungefär samma plats återfinns i dag Örjans Vall.

DEN 6 DECEMBER 1270 anlände en dominikanermunk till konventet i Halmstad. Hans namn var Petrus de Dacia. Han var född runt 1235 på Gotland och hade varit ute i Europa och studerat, bland annat i Köln och Paris. Språglärd med de senaste kunskaperna var han nu på vandring från Köln till Skänninge, där han skulle tillträda en lärartjänst vid dominikanernas nunnkloster. I det medeltida Halmstad måste hans närvaro ha inneburit en sensation.

Det var sällsynt med ett sådant celeberrt besök.

Petrus var trött och frusen då han kom till Halmstad. Han klagade på att han i kylan hade tvingats vandra denna långa väg utan päls. Det blev skönt för honom att kunna få bo på konventet, äta bra mat och inte minst fira jul. Så fort han kunde ordna rese-sällskap skulle vandringen fortsätta.

Efter helgerna skrev Petrus år 1271 ett brev som han daterade i Halmstad. Det är det äldsta bevarade svenska brevet (se bild intill). Adressaten var en tysk kvinna, Christina av Stommeln. Petrus de Dacia hade lärt känna henne

under sin tid i Köln. Han hade sett henne anfäktas av djävulen som handlost hade kastat henne i väggen. Han hade också upplevt att Kristi sår återuppstod på hennes kropp. Petrus var övertygad om att Christina var en helig person och ägnade sedan mycket av sitt liv åt att argumentera för att hon skulle bli helgonförklarad. Andra var mer skeptiska och såg henne som psykiskt labil.

I SITT BREV från Halmstad skriver Petrus: "Käraste syster Christina! Vet älskade att jag visserligen är frisk till kroppen men högeligen nedstämd till sinnet till följd av många besvärigheter som jag utstått på vägen". Han skrev om sin aktuella situation och avslutade

brevet med orden, "O, du som är högt älskad av Gud och min allra livvaste... Bed för mig att jag än en gång får se dig innan jag dör".

Orden var starka och skulle kunna tolkas som uttryck för ett kärleksförhållande. Men de ska nog snarare ses som att Christina hade gjort ett mycket starkt andligt intryck. Genom henne upplevde sig Petrus få kontakt med det gudomliga. Han besökte Tyskland och träffade henne ytterligare några gånger och försökte också utan framgång övertyga henne om att flytta till Sverige.

PETRUS LIVSBANA fortsatte via Skänninge och klostret i Västerås. Han skrev också vad som anses vara den första svenska boken som naturligtvis handlade om Christina, hennes liv och uppenbarelser.

Till slut kom han till dominikanernas kloster i Visby på hemön Gotland där han också blev föreståndare. År 1289 lämnade munken Petrus de Dacia det jordiska livet, säkert i förhoppningen att i himlen få återförenas med Christina. Även om han inte lyckades få henne helgonförklarad innebar hans skrivande att minnet av honom själv också kom att leva vidare, bland annat genom brevet som han daterade 1271 – i Halmstad.

ANDERS BERGENEK

Skrifbenten är aktiv i Föreningen Gamla Halmstad. Mer lokalhistoria hittar du på gamlaahalmstad.se och på Facebook/[gamlaahalmstad](https://www.facebook.com/gamlaahalmstad).

